

1 SKYRIUS

Už sporto salės

Buvo apniukusi rudens diena, o Džilė Poul liejo ašaras, užlindusi už sporto salės.

Pravirkdė ją nuolatos priekabių ieškantys bendramoksliai. Istorija, kurią ketinu jums papasakoti, nebus iš mokinių gyvenimo, tad apie Džilės mokyklą pakaks pasakyti keletą žodžių, o ir tie patys nebus itin malonūs. Tai buvo bendra, tiek berniukų, tiek mergaičių mokykla, iš tų, kurios vadinamos mišriomis, bet sklandė ir tokios nuomonės, kad ne tiek mokykla buvo mišri, kiek tikra „mišrainė“ burbuliavo jos vadovų galvose. Vyresnybė laikėsi nuostatos, kad berniukams ir mergaitėms dera leisti daryti tai, ką jie nori. Deja, gal dešimčiai ar penkiolikai stipriausių berniukų ir mergaičių užvis labiausiai patikdavo kabinėtis prie silpnesnių. Tad čia dėdavosi begalė negerų, netgi bjaurių dalykų, kokie paprastoje mokykloje būtų išaiškėję per pusę semestro ir būtų išrauti su šaknimis, tačiau šitoje mokykloje tiesiog klestėjo. Čia net jeigu kas nors ir išaiškėdavo, prasižengėliai nebūdavo metami iš mokyklos ar kaip kitaip bau-

džiami. Pasak direktorės, tai buvo „įdomūs psichologiniai atvejai“, tad skriaudikai būdavo kviečiami pas ją ir jie kalbėdavosi ištisas valandas. O jeigu tik nutuokdavai, ką per tokius pokalbius jai sakyti, paprastai baigdavosi tuo, kad, užuot susilaukęs bausmės, tapdavai direktorės numylėtiniu.

Štai dėl ko Džilė Poul tą apniukusią rudens dieną ir ašarojo, susigūžusi siaurame pažliugusiame takutyje, skiriančiame galinę sporto salės sieną nuo šabakštyno. Buvo beveik išsiverkusi, kai iš už sporto salės pastato kampo švilpaudamas išniro berniukas, susibrukęs rankas į kišenes. Ir vos neįsirėžė į mergaitę.

– Žiūrėk, kur vėžlini! – pasipiktino Džilė Poul.

– Gerai jau, gerai, – atsakė berniukas. – Tik nepradėk... – Su šiais žodžiais jis pastebėjo, koks jos veidas. – Nagi, Poul, kas atsitiko? – pasiteiravo.

Džilė tik nusivaipė – taip atsitinka tada, kai bandai ką nors pasakyti, bet sumoji: vos prasižiosi, vėl upeliu pasipils ašaros.

– Ak taip... ir vėl *jie*, ar ne? Kaip visada, – niauriai pratarė berniukas ir dar giliau susibruko rankas į kišenes.

Džilė linktelėjo. Net jei būtų įstengusi ką nors pralemti, sakyti nieko neberekėjo. Abu puikiai suprato.

– Nagi, paklausyk, – vėl prašneko jis. – Niekam nieko gero iš to, jei...

Jo ketinimai buvo kuo kilniausi, bet žodžiai nuskambėjo taip, lyg jis ruoštųsi pradėti pamokslauti. Džilė stai-

ga užsiplieskė (nieko nuostabaus: taip gali nutikti bet kam, kas užklumpamas verkiantis).

– Šiaušk iš čia ir nekišk snapo į svetimus reikalus! – suspigo ji. – Niekas tavęs neprašė čionai atsirioglinti, ar ne? Be to, ar tik nebūsi tasai kilnūs, slampinėjantis nuo vieno prie kito ir aiškinantis, kaip elgtis? Tikriausiai nori pasakyti, kad visi tik ir turėtume stengtis *jiems* įsiteikti, trūks plyš pelnyti *jų* palankumą ir šokinėti apie *juos* – taip, kaip tu!

– O kad tave! – berniukas klestelėjo ant žemės žolėto šlaito papėdėje prie krūmokšnių, bet tuoj pat vėl pašoko, mat žolė buvo šlapia. Jis, savo nelaimi, vadinosi Eustacijus Ražas, bet pats iš tiesų nebuvo toks jau blogas.

– Poul, na, argi šitaip teisinga? – pasipiktino jis. – Bene šį semestrą esu padaręs ką nors bent panašaus? Ar neužstojau Karterio dėl to triušio? O gal išpliurpiau Spivinsio paslaptį? Tylėjau kaip žemė net kankinamas! O gal...

– N...n...nei aš žinau, nei man rūpi! – sukūkciojo Džilė.

Ražas sumojo, kad ji vis dar kaip nesava, tad nuovokiai pasiūlė mėtinį ledinuką. Vieną įsimetė į burną ir pats. Netrukus Džilei ėmė šviesėti akyse.

– Atleisk, Ražai, – atsiprašė ji. – Tai, ką sakiau, ir iš tikrųjų neteisinga. Tu išties ne toks... nebe toks visą šį semestrą.

– Tuomet praeitą pasistenk užmiršti, jei gali, – tarė Eustacijus. – Anuomet buvau visai kitas žmogus. Buvau... kad tave! Tikra siurbėlė, ką čia slėpsi.

– Na, tiesą sakant, toks ir buvai, – sutiko Džilė.

– Vadinas, pastebėjai, kad pasikeičiau, ar ne? – paklausė Eustacijus.

– Ir ne tik aš, – patikino Džilė. – Visi taip sako. *Jie* tai pastebėjo. Eleanora Blakiston vakar girdėjo Adelą Penifater kalbant apie tai persirengimo kambaryje. Pasakiusi maždaug: „Nežinia, kas užplaukė tam Ražpalaikiui. Šį semestrą visai nuo vadžio nutrūko. Ateis ir *jo* eilė, gaušim tuo pasirūpinti.“

Eustacijus nusipurtė. Kiekvienas Eksperimentinės mokyklos mokinys net pernelyg gerai žinojo, kas būna, kai kuo nors ima „rūpintis“ *jie*.

Abu vaikai valandėlę tylėjo. Nuo krūmokšnių lapelių kapsėjo lašai.

– O kodėl šį semestrą tu taip pasikeitei? – galiausiai paklausė Džilė.

– Per atostogas man nutiko daugybė visokiausių keistenybių, – paslaptinai atsakė Eustacijus.

– Kokių keistenybių? – parūpo Džilei.

Eustacijus ilgokai patylėjo. Paskui tarė:

– Paklausyk, Poul, juk mudu neapkenčiame šitos skylės maždaug taip, kaip išvis įmanoma ko nors neapkęsti, tiesa?

– Aš tai tikrai, – patvirtino Džilė.

– Tuomet manau, kad galiu tavim pasitikėti.

– Ir teisingai manai, – atsakė Džilė.

– Tikrai žinok, kad tai iš tikrųjų siaubinga paslaptis. Klausyk, Poul, kaip manai, galėtum patikėti? Ar patiktum tokiais dalykais, iš kurių visi kiti čia tik pasijuoktų?

– Kad niekad neturėjau progos pamėginti, – prisipažino Džilė. – Bet, manau, patikėčiau.

– O jeigu pasakyčiau, kad per praeitas atostogas buvau iškeliavęs iš pasaulio... na, kurį laiką buvau nebe šiame pasaulyje, o kitame?

– Nesuprasčiau, apie ką šneki.

– Na, tuomet gal nesukim galvos dėl tų pasaulių. Sakykime taip: o jeigu pasakyčiau tau, kad buvau atsidūręs tokia krašte, kur gyvūnai moka kalbėti, kur... eee... na, kur veikia užkeikimai... ir yra drakonų... ir dar visokių dalykų, kokių būna tik pasakose... – kliūvančiu liežuviu dėstė Razas ir staiga tirštai išraudo.

– O kaip tu ten patekai? – paklausė Džilė nežinia ko staiga susidrovėjusi.

– Vieninteliu įmanomu būdu – magišku, – Eustacijus jau beveik kuždėjo. – Atsidūriau ten kartu su pusbroliu ir pussesere. Mus tiesiog... įtraukė. Bet jie jau buvo lanęsi ten ir anksčiau.

Dabar, kai juodu kalbėjosi pakuždomis, patikėti Džilei kažkodėl buvo lengviau. Bet staiga ją persmelkė baisesis įtarimas, ir ji rėžė (taip įnirtusi, kad akimirka buvo panaši į tigrę):

– Jei sužinosiu, kad mane mulkini, niekad su tavimi nebekalbėsiu: niekad, niekad, niekad.

– Nemulkinu, – patikino Eustacijus. – Viskas teisybė, prisiekiu. Prisiekiu... na, viskuo.

(Kai aš mokiausi mokykloje, mes paprastai sakydavome: „Prisiekiu ranką ant Biblijos padėjęs.“ Tačiau Eksperimentinė mokykla neskatino mokinių imti į rankas Biblijos.)

– Gerai, – sutiko Džilė. – Tuomet patikėsiu.

– Ir niekam neprasitarsi nė žodeliu?

– Kuo tu mane laikai?

Tuo metu abu jau buvo gerokai susijaudinę. Bet po šių žodžių Džilė atsigręžusi išvydo apsiūkusį rudeninį dangų, išgirdo lašų kapsėjimą nuo lapų, pagalvojo apie Eksperimentinėje mokykloje tvyrančią nevilgtį (semestras truko trylika savaičių, ir vienuolika iš jų dar laukė priešakyje) ir tuomet pasakė:

– Tik kas iš to? Mes juk ne ten, mes čia. Ir, kaip kažin ką, negalime atsidurti *ten*. Ar vis dėlto galime?

– Šis klausimas neduoda ramybės ir man, – prisipažino Eustacijus. – Kai jau turėjome grįžti iš *ten*, Kai Kas pasakė, kad abu Pevensiai (tai mano pusbroliis ir puseserė) daugiau niekad *ten* nebepateks. Supranti, jiems tai buvo jau trečias sykis. Taigi, spėju, jie išnaudojo visas jiems skirtas progas. Tačiau jis nepasakė, kad *ten* jau niekad nebepakliūsiu aš. O kodėl? Juk tikrai būtų taip pasakęs, nebent turėjo galvoj, kad man vis dėlto dar teks *ten* sugrįžti. Tad štai nejučia vis pagalvoju: galbūt mes galime?.. Galbūt galėtume?..

– Nori pasakyti: padaryti ką nors, kad taip ir atsitiktų? Eustacijus linktelėjo.

– Nori pasakyti, galėtume nubrėžti ant žemės ratą ir prirašyti ko nors keistomis raidėmis – ar patys jame atsistoti ir ištarti tam tikrus užkeikimus ar burtažodžius...

– Na... – ištarė Eustacijus, valandėlę įtemptai pagalvojęs. – Na taip, tikriausiai galvojau apie kažką panašaus, tik niekad nepabandžiau. Bet dabar, kai pasakei, visi tie ratai ir rašmenys atrodo kiaura kvailystė. Jam, ko gero, nepatiktų. Tikriausiai net susidarytų įspūdis, neva mes manome galį priversti jį ką nors padaryti. Nors iš tikrųjų galime nebent paprašyti.

– Kas gi yra tasai, apie kurį vis kalbi?

– Ten jį vadina Aslanu, – pasakė Eustacijus.

– Koks keistas vardas!

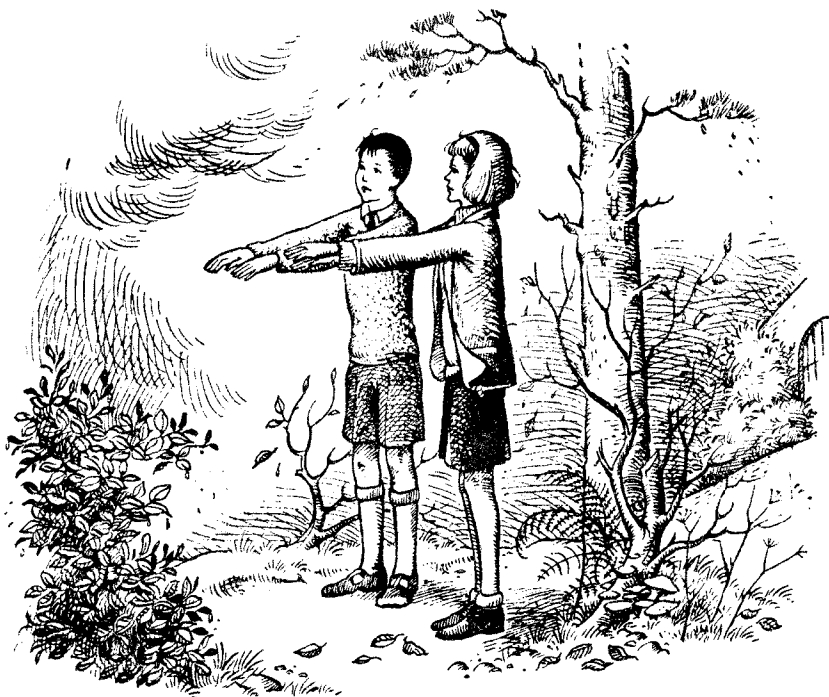
– Vardas dar pusė bėdos, bet kad žinotum, koks keistas jis pats! – rimtai atsakė Eustacijus. – Nagi, pabandykime. Jeigu paprašysime, per galvą juk niekas neduos. Sustokime šalia, va šitaip. Taigi, ištieskime rankas delnais žemyn, panašiai kaip buvo padaryta Ramandu saloje...

– Kieno saloje?

– Apie tai papasakosiu kitą kartą. Dar jam tikriausiai patiktų, jei būtume atsigręžę į rytus. Nagi, kurioje pusėje rytai?

– Aš nežinau, – prisipažino Džilė.

– Niekaip nesuprantu, kodėl mergaitės niekada nežino, kur kokia pasaulio šalis, – pareiškė Eustacijus.

– Ir pats nežinai, – pasipiktino Džilė.

– Žinau, tik būtų gerai, kad netrukdytum. Na štai, dabar jau aišku. Rytai – tenai, reikia stoti veidu į tą krūmyną. Na kaip, ar kartosi žodžius?

– Kokius žodžius? – nesusigaudė Džilė.

– Nagi tuos, kuriuos tarsiu aš, kokius daugiau! – paaiškino Eustacijus. – Taigi...

Ir jis pradėjo:

– Aslanai, Aslanai, Aslanai!

– Aslanai, Aslanai, Aslanai, – paantrino Džilė.

– Prašome įsileisti mus abu į...

Tą akimirką iš anos sporto salės pusės atsklido balsas:

– Poul? Žinau, žinau, kur ji. Žliumbia nulindusi už sporto salės. Turbūt reikėtų ją iš ten iškrapštyti?

Džilė su Eustacijumi tik susižvalgė ir, nėrę į krūmokšnių tankmę, suskato pavydėtinu greičiu rabždintis gana stačiu šlaitu aukštyn. (Dėl keistų dėstymo metodų Eksperimentinėje mokykloje moksleiviai čia įgydavo ne kažin kiek prancūzų kalbos, matematikos, lotynų kalbos ar panašių žinių; užtat įgusdavo paskubomis tylutėliai išgaruoti, ypač jei ant kulnų mindavo *jie*.)

Po kokios minutės keberiojimosi juodu sustingo ir įsiklausė; tai, ką išgirdo, net pernelyg aiškiai bylojo: persekiotojai nesnaudžia.

– Ak, jei taip tie varteliai vėl būtų atviri! – sušniokštė Ražas, vėl rangydamasis aukštyn, o Džilė tik linktelėjo. Mat krūmokšniais apaugusio šlaito ketera driekėsi aukšta, iš akmenų sumūryta tvora, o joje buvo varteliai, pro kuriuos galėjai patekti į viržynais apaugusius tyrlaukius. Tačiau šie varteliai beveik visuomet būdavo užrakinti. Vis dėlto retsykiais kai kam pavykdavo rasti juos pravirus, tikriaus sakant, toks kartas, ko gero, buvo išvis tik vienas. Bet turbūt nesunku įsivaizduoti, kaip prisimini mai apie tą vieną kartą kaitino vaizduotę: tai vienas, tai kitas iš mokinių vis viltingai mėgindavo klabinėti vartelius, mat aptikus juos atrakintus atsivertų neprilygsta-

mas būdas niekieno nepastebėtam išsprūsti iš mokyklos teritorijos.

Džilė ir Eustacijus, gerokai suplukę ir išsipurvinę, mat rabždintis aukštyn tarp krūmokšnių teko dvilinkiams, galiausiai, vos atgaudami kvapą, pasiekė tvorą. Varteliai, kaip visuomet, buvo uždaryti.

– Kaip kažin ką, nieko nebus, – tarstelėjo Eustacijus, siekdamas rankenos. Ir tuoj pat jam išsprūdo: – Oook, kad tave! – Mat rankena po jo delnu pasisuko ir varteliai prasivėrė.

Vos prieš akimirksnį abiem buvo visiškai aišku: jei tik varteliai pasirodys neužrakinti, juodu galvotrūkčiais puls pro juos. Bet vos jiems iš tikrųjų atsidarius, vaikai sustojo it nudiegti. Mat kitapus vartelių išvydo visai ne tai, ką tikėjosi.

Tikėjosi išvysią nurudusį, viržiais apaugusį šlaitą, kylantį aukštyn iki pat murkšlino rudens dangaus. Ničnieko panašaus: į juos siūbtelėjo skaisti saulės šviesa. Panašiai pluoštas šviesos plūsteli vidun, jei saulėtą birželio dieną atveri garažo vartus. Drėgmės lašeliai žolėje sužaižaravo lyg karoliukai, aiškiai pasimatė ir koks murzinas yra apsiašarojusios Džilės veidas. Negana viso šito, šviesa sruvo iš kažkokio visai kitokio pasaulio – bent jau šitaip atrodė, išvydus tą lopinėlj, kuris buvo matyti pro vartelius. Vaikai išvydo lanką, tokią skaisčiai žalią ir vešlią, kokios Džilei dar neteko regėti, žydrą dangų

ir jame nardančius ryškiaspalvius atšvaitus, švytinčius lyg brangakmeniai, o gal milžiniški drugeliai.

Nors Džilė karštai troško išvysti ką nors panašaus, vis dėlto dabar, kai taip ir atsitiko, gerokai nusigando. Dirselėjusi į veidą Ražui įsitikino, kad šiam irgi baugoka.

– Eime, Poul, – kvėptelėjo jis lyg prismaugtas.

– O grįžti galėsime? Ar tai nepavojinga? – sunerimo Džilė.

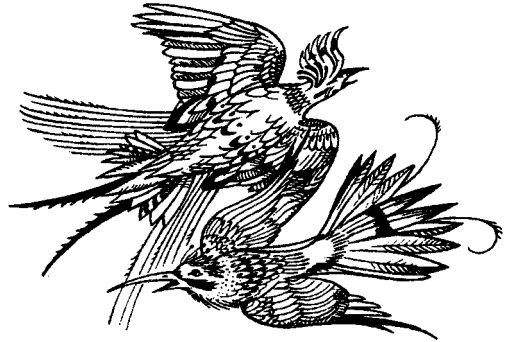
Tą pat akimirką iš užnugario atsklido spigus pagiežingas balselis:

– Ei, Poul! Visi žino, kad tu ten. Nagi, ropškis žemyn. – Tai buvo Edita Džakl – iš tiesų nepriklausanti prie jų, tik viena iš prisiplakėlių, jų šnipė ir skundikė.

– Greičiau! – paragino Ražas. – Čionai. Duok ranką. Žiūrėk, kad neatsiskirtume.

Džilė nespėjo nė susigaudyti, kas dedasi, o Eustacijus, pastvėręs už rankos, jau išsitempė ją pro vartelius: jie ištrūko iš mokyklos teritorijos, netgi iš Anglijos, netgi iš viso mūsų pasaulio – ir atsidūrė *ten*.

Editos Džakl balsas nutrūko staiga, panašiai kaip pranešėjo, kai išjungti radiją. Ir tuojau pat juos apsupo jau

visai kitokie garsai, skleidžiami tų virš galvos švysčiojančių būtybių, kaip paaiškėjo dabar – paukščių. Klegėjo jie labai triukšmingai, bet jų čiulbesys labiau priminė muziką – ir sudėtingą muziką, kurios nė neįvertinsi išgirdęs pirmąsyk, – nei mūsų pasaulio paukščių giesmės. Vis dėlto, nepaisant nepaliojamo ulbėjimo, juos supo neaprepiama tylą. Ši tylą ir neįprastas oro gaivumas pakišo Džilei mintį, kad jie, ko gero, atsidūrė labai aukšto kalno keteroje.

Eustacijus vis dar laikė ją už rankos; vaikai žingsniavo pirmyn, dairydami į visas puses. Džilė išvydo, kad visur aplinkui stiebiasi milžiniški medžiai, panašūs į kedrus, tik kur kas didesni. Tačiau augo jie nelabai tankiai, o pomiškio čia išvis nebuvo, tad vaikai galėjo matyti gana toli ir į kairę, ir į dešinę. Kiek siekė Džilės akys, kraštovaizdis nesikeitė: medžiais apaugusi lygi vietovė, šmaižiojantys geltoni, laumžirgio mėlynumo ar visomis vaivorykštės spalvomis mirguliuojantys paukščiai, mėlyni šešėliai, tuštuma. Tai buvo itin nuošalus miškas.

Bet tiesiog priešais medžių nebuvo matyti, vien tik mėlynas dangus. Vaikai nesikalbėdami ėjo mišku, ir tiek, bet staiga Džilė išgirdo Eustacijų šūktelint: „Atsargiai!“ – ir jis smarkiai trūktelėjo ją atgal. Netikėtai juodu atsidūrė ant stačios uolos briaunos.

Džilė buvo viena iš tų laimingųjų, kurie visiškai nebijo aukščio. Ji galėjo ramiausiai stovėti ant bedugnės krašto – nei galva sukdavosi, nei ką. Tad gerokai suirzo,

kai Eustacijus tįmptelėjo ją atgal, pasak jos pačios, „lyg būčiau kokia mažvaikė“. Ji piktai ištraukė ranką. Ir jau visai jį suniekino pastebėjusi, kad jo veide nelikę nė lašo kraujo.

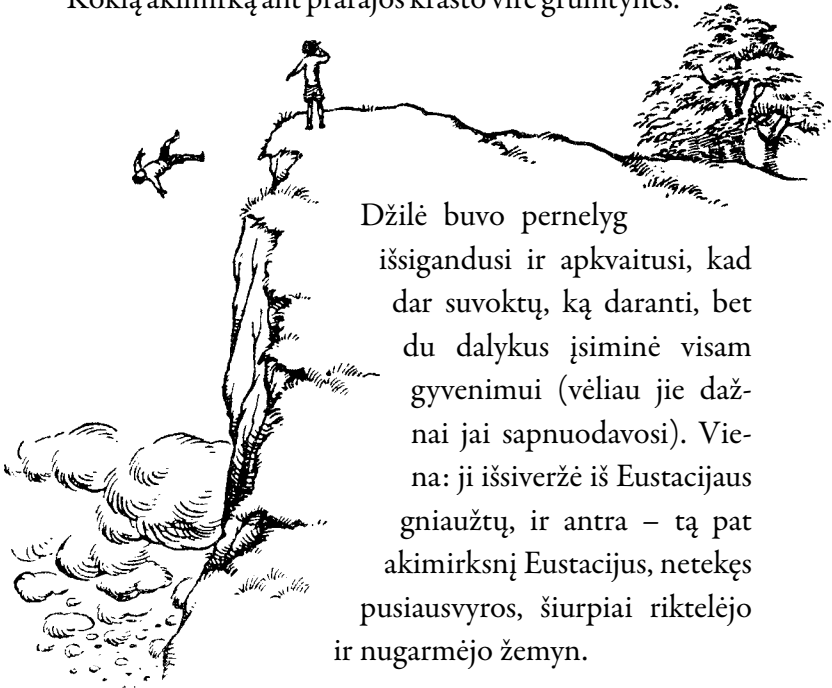
– Kas tau yra? – mestelėjo. Ir, norėdama pasirodyti, kad nejaučia jokios baimės, vėl atsistojo ant pačios briaunos – tiesą sakant, gerokai per arti krašto, kad pati jaustųsi jaukiai. Ir tuomet pažvelgė žemyn.

Tik dabar Džilė sumojo, kad Eustacijus ne šiaip sau išbalo, mat joks mūsų pasaulio skardis nebūtų prilygęs tai uolai, nuo kurios dabar žvelgė ji. Įsivaizduokite, kad jūs pačios aukščiausios jums žinomos uolos viršūnėje. Stovite ir žiūrite žemyn, matote dugną. O dabar įsivaizduokite, kad praraja dar dešimt, dar dvidešimt kartų gilesnė. O tos dvidešimt kartų gilesnės bedugnės apačioje įsivaizduokite pulkelį baltų pūkuotų kamuolių: iš pirmo žvilgsnio veikiausiai palaikytumėte juos avimis, bet tuojau suprastumėte, kad iš tikrųjų tai – debesys, ir ne šiaip kokios skystančio rūko draiskanos, o įspūdingi, papurę debesys, didumu prilygstantys geram kalnui. Ir pagaliau, debesų properšose, jums šmėkšteli tikrasis prarajos dugnas, bet jis taip toli, kad niekaip nesuprantate, ką matote: laukus ar mišką, sausumą ar vandenį; ir tą gilybėje plytintį paviršių nuo debesų sluoksnio skiria dar didesnis atstumas nei jus, stovinčius viršum jo.

Į tai dabar ir žvelgė Džilė. Netrukus jai dingtelėjo, kad, ko gero, vertėtų atsitraukti per kokią pėdą toliau

nuo briaunos, tačiau tokia mintis jai nepatiko: galaižin ką gali pagalvoti tasai Ražas. Bet tuojau pat nusprendė: tegul sau mano, ką nori, jai vis tiek, reikia trauktis nuo šiuurpiojo skardžio krašto; daugiau niekad nebesijuoksiu iš tų, kurie bijo aukščio, tarė ji sau. Bet vos pamėginusi žengti atgal, susizgribo negalinti nė krustelėti. Kojos, regis, virto drebučiais. Akyse viskas ėmė lietis.

– Ką tu darai, Poul? Varyk atgal, kvaiša tu paskutine! – užriko Eustacijus. Tačiau jo balsas atsklido tarytum iš toliausių tolių. Džilė pajuto, kaip jis bando ją pastverti. Bet pati jau nebevaldė nei rankų, nei kojų. Kokią akimirką ant prarajos krašto virė grumtynės.

Džilė buvo pernelyg išsigandusi ir apkvaitusi, kad dar suvoktų, ką daranti, bet du dalykus įsiminė visam gyvenimui (vėliau jie dažnai jai sapnuodavosi). Viena: ji išsiveržė iš Eustacijaus gniaužtų, ir antra – tą pat akimirksnį Eustacijus, netekęs pusiausvyros, šiuurpiai riktelėjo ir nugarmėjo žemyn.

Džilės laimei, susimąstyti apie tai, ką padariusi, nebuvo kada. Prie bedugnės staiga atskubėjo kažkoks milžiniškas ryškiaspalvis žvėris. Jis atsigulė, persisvėrė per briauną ir (tai buvo užvis keisčiausia) ėmė pūsti. Ne riaumoti, ne šnarpšti – paprasčiausiai pūsti plačiai praziojęs nasrus, be pertrūkio, panašiai kaip siurbia siurblys. Džilė gulėjo taip arti žvėries, kad jautė, kaip nuo alsavimo virpčioja jo kūnas. Ji gulėjo nejudėdama, nes atsikelti tiesiog nepajėgė. Jai temo akyse; tiesą sakant, mielai būtų ir iš tikrųjų nualpusi, bet alpulio juk neprišauksi kada panorėjęs. Galų gale jos žvilgsnis užkliuvo už mažytėlaičio juodo taškelio toli apačioje – jis skriejo tolyn nuo uolos, vos vos kildamas. O juo labiau kilo, juo labiau tolo. Kai galiausiai bemaž susilygino su uolos ketera, buvo jau taip toli, kad pradingo Džilei iš akių. Reikia manyti, skriejo labai greitai. Džilė negalėjo atsi-kratyti įspūdzio, kad tasai greta jos gulįs padaras jį tiesiog nupūtė.

Ji pasuko galvą ir pažvelgė į žvėrį. Tai buvo liūtas.